

МЕЃУНАРОДЕН ЦЕНТАР ЗА СЛАВЈАНСКА ПРОСВЕТА - СВЕТИ НИКОЛЕ

«МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК - ЗАПАД»
(ЕКОНОМИЈА, БЕЗБЕДНОСНО ИНЖЕНЕРСТВО,
АРХИТЕКТУРА И ДИЗАЈН, ИНФОРМАТИКА, ЕКОЛОГИЈА)

СПИСАНИЕ
на научни трудови

**ОСМА МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
МЕЃУНАРОДЕН СЛАВЈАНСКИ УНИВЕРЗИТЕТ
„ГАВРИЛО РОМАНОВИЧ ДЕРЖАВИН“**

Година IV

Број 1

Април 2017

- СВЕТИ НИКОЛЕ, Р. МАКЕДОНИЈА -
- 2017 -

Издавач: Меѓународен Центар за Славјанска Просвета - Свети Николе

За издавачот: Доц. д-р Јордан Ѓорчев, директор

Наслов: «МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК - ЗАПАД» (ЕКОНОМИЈА, БЕЗБЕДНОСНО ИНЖЕНЕРСТВО, АРХИТЕКТУРА И ДИЗАЈН, ИНФОРМАТИКА, ЕКОЛОГИЈА)

Организационен одбор:

Претседател: д-р Јордан Ѓорчев, Македонија

Заменик Претседател: д-р Стромов Владимир Јуревич, Русија

Член: м-р Борче Серафимовски, Македонија

Уредувачки одбор:

Проф. д-р Душан Николовски, Македонија

Доц. д-р Александар Илиевски, Македонија

Проф. д-р Мирослав Крстиќ, Србија

Проф. д-р Момчило Симоновиќ, Србија

Проф. д-р Тодор Галунов – Бугарија

Проф. д-р Даниела Тасевска – Бугарија

Доц. д-р Хаџиб Салкич, Босна и Херцеговина

д-р Татјана Осадчаја, Русија

Доц. д-р Вера Шунаева, Русија

Технички раководител: Михаела Ѓорчева

Технички секретар на конференцијата: м-р Милена Спасовска

Уредник: Доц. д-р Јордан Ѓорчев

Компјутерска обработка и дизајн: м-р Милена Спасовска

ISSN (принт) 1857-9299

ISSN (онлајн) 1857-9302

Адреса на комисијата: ул. Маршал Тито 77, Свети Николе, Р. Македонија

Контакт телефон: +389 (0)32 440 330

Организациониот одбор им се заблагодарува на сите учесници за соработката!

Напомена:

Организациониот одбор на Осмата меѓународна научна конференција «МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК-ЗАПАД» не одговара за можните повреди на авторските права на научните трудови објавени во списанието. Целосната одговорност за оригиналноста, автентичноста и лекторирањето на научните трудови објавени во списанието е на самите автори на трудовите.

Печати: Печатница МЦСП, Свети Николе

Тираж: 100

МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ

ИСТОК - ЗАПАД

(ЕКОНОМИЈА, БЕЗБЕДНОСНО ИНЖЕНЕРСТВО,
АРХИТЕКТУРА И ДИЗАЈН, ИНФОРМАТИКА,
ЕКОЛОГИЈА)

ОБЛАСТ
**ЕКОНОМИЈА,
БЕЗБЕДНОСНО ИНЖЕНЕРСТВО,
АРХИТЕКТУРА И ДИЗАЈН,
ИНФОРМАТИКА,
ЕКОЛОГИЈА**

СОДРЖИНА

<i>Д-р Ракип Малоски</i> ТРОШОЦИТЕ ВО ЗДРАВСТВОТО ВРЗ БАЗА НА АКТИВНОСТИ ИЗРАЗЕНИ ВО ЕДИНИЦА ВРЕМЕ	1
<i>Доц. д-р Јулијана Силјаноска</i> <i>Доц. д-р Лидија Ѓошевска</i> <i>Доц. д-р Стевчо Димески</i> <i>Теодора Ристеска</i>	
МЕНАЏИРАЊЕ СО КОМУНИКАЦИТЕ ВО УСЛОВИ НА ДЕЛОВНА КРИЗА	9
<i>Доц. д-р Јулијана Силјаноска</i> <i>Теодора Ристеска</i> <i>Златко Силјаноски</i>	
ПАЗАРОТ НА КАПИТАЛ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА CAPITAL MARKET IN REPUBLIC OF MACEDONIA	15
<i>Доц. Д-р. Лидија Ѓошевска</i> <i>Доц. Д-р. Стевчо Димески</i> <i>Доц. Д-р. Јулијана Силјаноска</i>	
ВЛИЈАНИЕТО НА ПРЕТПРИЕМАЧКИОТ МЕНАЏМЕНТ НА ЕКОНОМСКИОТ РАЗВОЈ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	21
<i>Еленица Софијанова</i> <i>Ѓорѓина Ќимова</i>	
КОДЕКСОТ НА ЕТИКА ВО ФУНКЦИЈА НА БЕЗБЕДНОСТА ВО РАБОТНИОТ ПРОЦЕС	27
<i>Еленица Софијанова</i> <i>Ѓорѓина Ќимова</i> <i>Благица Накова</i>	
ФОРМУЛИРАЊЕ И ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА СТРАТЕГИЈА КАКО ЕДЕН ОД ЧЕКОРИТЕ ВО МЕНАЏЕРСКАТА ФУНКЦИЈА - ПЛАНИРАЊЕ FORMULATION AND IMPLEMENTATION OF STRATEGY AS A STEP IN THE MA- NAGEMENT FUNCTIONS - PLANNING	33
<i>Д-р Димитар Аневски</i> <i>Доц. д-р Елена Темелковска-Аневска</i>	
КАРАКТЕРИСТИКИ НА ПОЗНАЧАЈНИТЕ ФИНАНСИСКИТЕ СИСТЕМИ	37
<i>М-р Марица Антовска</i>	
ЗНАЧЕЊЕТО НА ИНОВАЦИИТЕ ЗА СПРАВУВАЊЕ СО МЕЃУНАРОДНАТА КОНКУРЕНЦИЈА (СЛУЧАЈОТ НА МАКЕДОНСКИОТ БИЗНИС СЕКТОР)	43
<i>Атанасовска Јулия</i>	
ГУМАНИТАРНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ РЕЗЕРВЫ ЭКОНОМИКИ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН	49

<i>В. П. Гаврилова</i>	
<i>Е. М. Емшова</i>	
ЕФЕКТОТ НА ПСИХОЛОНГИСТИКАТА КАЈ ОДНЕСУВАЊЕТО НА ПОТРОШУВАЧИТЕ	53
<i>Vladimir Gonovski PhD</i>	
POSSIBILITIES OF SOCIAL MEDIA FOR SUCCESSFUL MARKETING	59
<i>Зоренко Ангелина Александровна</i>	
<i>Грузденко Полина Витальевна</i>	
ГЕЙМИФИКАЦИЈА КАК НОВАЯ ТЕНДЕНЦИЈА В СОВРЕМЕННОМ МАРКЕТИНГЕ	65
<i>Прохоренко Алексей Сергеевич</i>	
ЭЛЕКТРОННАЯ КОММЕРЦИЯ В ЭКОНОМИКЕ	71
<i>Драган Ѓурчевски</i>	
РАЗВОЈ НА МЕЃУНАРОДНИТЕ ОДНОСИ И ЕКОНОМСКАТА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РУСИЈА	75
<i>Штапова И.С.</i>	
ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ АНТИМОНОПОЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ	81
<i>Елена Михайловна Джурбина</i>	
<i>Олег Юрьевич Долгов</i>	
ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ФАКТОРЫ ДИНАМИКИ НАЛОГОВЫХ УСИЛИЙ РЕГИОНОВ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ	87
<i>Елена Михайловна Джурбина</i>	
<i>Дмитрий Иванович Фатеев</i>	
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ РОССИИ В КОНТЕКСТЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ФИСКАЛЬНОГО ФЕДЕРАЛИЗМА	93
<i>Николче Талевски</i>	
<i>Марија Котевска Димовска</i>	
<i>Драган Романски</i>	
МОДЕЛ ЗА КВАЛИТЕТЕН МЕНАЏМЕНТ	99
<i>Волкова М.С.</i>	
КОМПЛЕКСНЫЙ ПОДХОД К ФОРМИРОВАНИЮ СИСТЕМЫ ИНФРАСТРУКТУРНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ СОЦИАЛЬНО- ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	103
<i>Проф. д-р Стевчо Димески</i>	
<i>Доц. д-р. Лидија Ѓошевска</i>	
<i>Доц. д-р Јулијана Силјаноска</i>	
ПРЕДИЗВИЦИТЕ НА БАНКАРСКАТА ИНДУСТРИЈА ИМПЛИЦИРАНИ ОД ГЛОБАЛИЗАЦИЈАТА	111
<i>Д-р Дејан Крстевски</i>	
ИМПЛЕМЕНТИРАЊЕ НА МАРКЕТИНГ – СТРАТЕГИИ ВО УСЛУГИТЕ	115

<i>Д-р Дејан Крстевски</i> РАЗВОЈ НА СОВРЕМЕН ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	121
<i>Д-р Дејан Крстевски</i> МЕНАЏМЕНТ НА УСЛУГИ ВО ИНСТИТУЦИИ ОД ЈАВНИОТ СЕКТОР	129
<i>Асс. м-р Мартин Ѓорѓиев</i> <i>Асс. м-р Елена Златева</i> ПРАВНИТЕ ОГРАНИЧУВАЊА КАКО ФАКТОР ЗА НЕУСПЕХ НА КОМПАНИИТЕ И МЕНАЏЕРИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА	135
<i>Prof. Dr. Nikola Popovski</i> <i>Prof. Dr. Lence Petreska</i> EMPLOYMENT POLICIES IN THE MIDDLE INCOME	139
<i>Проф.д-р Ленче Петреска</i> <i>Проф.д-р Павлина Стојанова</i> ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ПАЗАРНОТО УЧЕСТВО И ОСТВАРУВАЊЕ НА КОНКУРЕНТСКА ПРЕДНОСТ ПРЕКУ МЕРЏИРАЊЕ НА МАКЕДОНСКИОТ ТЕЛЕКОМУНИКАЦИСКИ ПАЗАР	145
<i>Митревска Кристина</i> ГЛОБАЛНАТА ЕКОНОМИЈА И НЕЈЗИНИТЕ НЕГАТИВНИ ЕФЕКТИ ВРЗ ПАЗАРОТ НА ТРУД	151
<i>Проф. д-р Павлина Стојанова</i> <i>Проф. д-р Никола Поповски</i> ПОТРЕБАТА ОД ФОРЕНЗИЧКА РЕВИЗИЈА КАКО НАДОПЛОНУВАЊЕ НА ТРАДИЦИОНАЛНАТА НЕЗАВИСНА РЕВИЗИЈА ВО ОТКРИВАЊЕТО НА ИЗМАМИТЕ	157
<i>Проф.д-р Емилија Стевановска</i> <i>Проф. д-р Павлина Стојанова</i> <i>Проф.д-р Ленче Петреска</i> ПРЕТПРИЕМНИШТВОТО И ИНОВАЦИИТЕ И НИВНОТО ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ПОДОБРУВАЊЕ НА ПАЗАРНОТО УЧЕСТВО НА МАЛИТЕ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА	163
<i>Д-р Борис Арсов</i> АНАЛИЗА НА ФИНАНСИСКОТО РАБОТЕЊЕ НА ТВ МЕДИУМИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 2011-2015 И ПРЕПОРАКИ ЗА ПОЕФИКАСНО РАБОТЕЊЕ	169
<i>Проф. д-р Шекеринка Ивановска,</i> БРЕНД ИНДЕКСОТ НА ДРЖАВИТЕ КАКО ПОКАЗАТЕЛ ЗА КОМПЕТИТИВНИ ПРЕДНОСТИ НА ГЛОБАЛНИОТ ПАЗАР	179

Доц. д-р Костадин Дуковски Проф. д-р Павлина Стојанова Проф. д-р Ленче Петреска	ВАЖНОСТА НА ПРОФЕСИОНАЛНИОТ СКЕПТИЦИЗАМ ВО ПРИСТАПОТ НА РЕВИЗОРОТ ЗА ОТКРИВАЊЕ НА МОЖНА ИЗМАМА ВО ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ	187
Д-р Јордан Ѓорчев Проф. д-р Душан Николовски Доц. д-р Љупчо Вчков	МЕТОДОЛОШКИ КОНЦЕПТ ЗА ИЗБОР НА КОНСУЛТАНТ ЗА СИСТЕМ НА ЕНАЏМЕНТ	193
Ibrahim Obhodžić, Ph. D. Hadžib Salkić, Ph. D.	PRIMJENA REGRESIONE ANALIZE U UTICAJU FDI, STOPE NAZAPOSLENOSTI NA BUDŽET BOSNE I HERCEGOVINE	201
Проф. д-р. Менде Солунчевски Доц. д-р Лидија Стефановска Доц. д-р Марија Котевска Димовска	СТРАТЕГИЈА ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ТЕРИТОРИЈАЛНИТЕ ПРОТИВПОЖАРНИ ЕДИНИЦИ СО ОПРЕМА И МАТЕРИЈАЛНО ТЕХНИЧКИ СРЕДСТВА КАКО УСЛОВ ЗА ЗГОЛЕМЕНА БЕЗБЕДНОСТ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ПОЖАРНИКАРИ ВО АКЦИИТЕ ЗА ГАСНЕЊЕ НА ПОЖАРИ	209
Доц. д-р Синиша Цветковиќ, Проф. д-р Зоран Трифунов	ТРЕТМАНОТ НА НОВИТЕ РИЗИЦИ ВО ПОДЕМ ВО СТРАТЕГИИТЕ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА	217
Доц. д-р Синиша Цветковиќ,	БЕЗБЕДНОСНИ МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА ОД ЕКСПЛОЗИЈА НА ЗАПАЛИВА ПРАШИНА	223
Раце Трајковски Росе Смилески	УПРАВУВАЊЕ СО ГОРИВА, МАСЛА И МАЗИВА	229
V.P. Gavrilova V. N. Bogdanova	ESTRANGEMENT: CREATIVE VIRTUE OF BUILDING PSYCHOSOMATIC HEALTH IN THE CITY	237
Д-р Снежана Малцов М-р Силивија Мироновска	БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА ВО ДЕЛОВНИТЕ СУБЈЕКТИ	245
Д-р Снежана Малцов М-р Силивија Мироновска	ИДНИТЕ СТРАТЕГИИ И МОДЕРНИТЕ ПРЕДИЗВИЦИ ПРЕД МАКЕДОНСКИОТ СИСТЕМ НА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА	251

<i>Д-р Снежана Малцов</i> НАЧИН НА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА БЕЗБЕДНОСТА ПРИ РАБОТЕЊЕ СО ОПАСНИ ХЕМИСКИ СУПСТАНЦИ	261
<i>Д-р Снежана Малцов</i> ЛОГИСТИКАТА ВО ОБЛАСТА НА ЗАШТИТА ПРИ РАБОТА	269
СИСТЕМОТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	277
<i>Мартин Савевски</i> ТЕХНИЧКАТА ДИЈАГНОСТИКА ВО ФУНКЦИЈА НА БЕЗБЕДНОСТА ПРИ РАБОТА	285
<i>Д-р Слободан Бундалевски</i> БЕЗБЕДНОСНИ АСПЕКТИ ПРИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛНО ОДРЕДУВАЊЕ НА СИЛАТА НА ПОТИСОКОТ НА РАКЕТНИ МОТОРИ	291
<i>Д-р Дејан Крстевски</i> БУЧАВАТА КАКО ЕКОЛОШКО ЗАГАДУВАЊЕ	299
<i>Проф.д-р. Александар Гроздановски</i> КАМПАЊА ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА ЗА ПОДИГАЊЕ НА СВЕСТА КАЈ РАБОТОДАВАЧИТЕ И ВРАБОТЕНИТЕ	303
<i>Проф.д-р. Александар Гроздановски</i> НАЧИНИ НА УНАПРЕДУВАЊЕ НА БЕЗБЕДНОСТА И ЗДРАВЈЕТО ПРИ РАБОТА	309
<i>Доц. д-р Жанета Сервини</i> <i>М-р Јани Сервини</i> РАЗВОЈ НА АНР МОДЕЛ (ХИЕРАРХИЈА) НА КРИТЕРИУМИ ЗА ПРИОРЕТИЗАЦИЈА НА ПРОЕКТИ	315
<i>Доц. д-р Жанета Сервини</i> <i>М-р Јани Сервини</i> МОДЕЛ НА СИСТЕМ ЗА ПОДДРШКА НА ОДЛУЧУВАЊЕТО (СПО) СО МУЛТИДИСЦИПЛИНАРЕН ПРИСТАП	323
<i>Гвоздкова И.Н., к.пед.н., доцент</i> <i>Омельченко Д.И., студентка</i> ИНФОРМАЦИОННАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ СОБЫТИЙНОГО ДИЗАЙНА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ	331
<i>Mahir Zajmović, MA.</i> <i>Hadžib Salkić, Ph. D.</i> INFORMACIJSKI SISTEM ZA UNAPREĐENJE POSLOVANJA VELETRGOVINE	337
<i>Д-р Ѓоко Стрезовски</i> ПРИМЕНАТА НА АКТИВНИТЕ ЕКОЛОШКИ МЕРКИ ВО ФУНКЦИЈА НА ЗНАЧИТЕЛНОТО ПОДИГНУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА ВОДАТА НА ПРЕСПАНСКОТО ЕЗЕРО	345

Мартин Савевски

Бојан Михајловски

**НОВ ПРИСТАП ЗА ОТСТРАНУВАЊЕ НА ОТПАДОТ И ФУТУРИСТИЧКА
ГАРБОЛОГИЈА**

355

Ю.В. Алтабаева

**ОЦЕНКА ПРИМЕНИМОСТИ МЕМБРАННЫХ НОСИТЕЛЕЙ В КАЧЕСТВЕ
СРЕДСТВА ПРОБООТБОРА И ТРАНСПОРТИРОВКИ БИОМАТЕРИАЛА
РАСТЕНИЙ ДЛЯ ДНК-ДИАГНОСТИКИ ФИТОПАТОЛОГИЙ**

361

005.51:005.21

Еленица Софијанова, e-mail: elenica.sofijanov@ugd.edu.mk
 Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Факултет за економија, Штип, Р. Македонија

Ѓорѓина Ќимова, e-mail: gorgina.kimova@slavinst.edu.mk
 МСУ „Г. Р. Державин“ Свети Николе-Битола, Р. Македонија

Благица Накова, e-mail: blagica.nakovska@gmail.com
 Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Факултет за економија, Штип, Р. Македонија

ФОРМУЛИРАЊЕ И ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА СТРАТЕГИЈА КАКО ЕДЕН ОД ЧЕКОРИТЕ ВО МЕНАЏЕРСКАТА ФУНКЦИЈА - ПЛАНИРАЊЕ

Апстракт: Збирот од корпоративни и функционални стратегии овозможуваат системско анализирање на влијанието на внатрешните и надворешните фактори кои делуваат во остварување на организациската цел. Со нив се прецизираат организациските силни и слаби страни, организациските можности и закани во надворешното окружување во кое егзистира самата организација. Покрај многубројните стратегии за реализација на бизнисот, Michael Porter создал теоретска основа за стратегија на три нивоа со која се остварува конкурентска предност, а која денес во современите услови за водење бизнис, наоѓа се поголема практична примена. Преку насочување на енергијата на организацијата за намалување на трошоците, преку видлива диференцијација, разликување на сопствените производи од оние на конкуренцијата со квалитет и дизајн се создаваат реални услови за организациска успешност, продуктивност и лојалност на човековите ресурси.

Клучни зборови: организациска стратегија, намалување на трошоците, видлива диференцијација, стратегии на корпоративно ниво

FORMULATION AND IMPLEMENTATION OF STRATEGY AS A STEP IN THE MANAGEMENT FUNCTIONS - PLANNING

Abstract: The sum of corporate and functional strategies enable systematic analysis of the impact of internal and external factors that affect the achievement of organizational purpose. They specify organizational strengths and weaknesses, organizational opportunities and threats in the external environment in which the organization exists. Besides numerous strategies to deliver business, Michael Porter created the theoretical basis for strategy at three levels in order to effectuate a competitive advantage, which in the modern conditions of doing business have more and more practical application. By directing the energy of the organization to reduce costs through a visible differentiation, differentiate of their products from those of the competition by quality and design to create real conditions for organizational performance, productivity and loyalty of human resources.

Key words: organizational strategy, cost reduction, visible differentiation, strategies at the corporate level

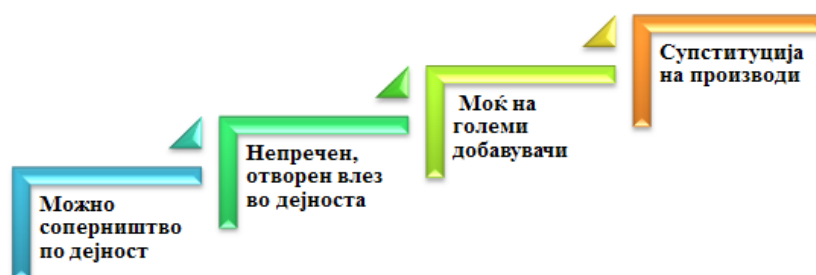
ВОВЕД – ПРЕКУ ОСМИСЛЕНА СТРАТЕГИЈА, ДО РЕАЛИЗИРАНИ ЦЕЛИ

Во секое претпријатие се чувствува голема потреба од организациска стратегија која помага да се реализираат поставените цели, без разлика дали станува збор за корпоративна, функционална или стратегија по оддели. Всушност, тоа е почетна анализа на сите релевантни фактори кои имаат влијание за постигнување на резултати на претпријатието. Голем број на постапки и активности за зголемуваат конкурентската предност и се насочени кон остварување на организациските цели. Стратегијата всушност е генерален план за постигнување на долгорочни цели. При тоа, се анализираат организациските потенцијали кои го водат претпријатието кон конкурентска предност, слабостите на претпријатието, потенцијалните можности, како и потенцијалните закани од надворешната средина. Ова е таканаречената практична SWOT анализа од која произлегуваат неколку планови за акции:¹

- » Акции за управување со растот и развојот на претпријатието
- » Акции за остварување на предност од појавените можности
- » Акции за унапредување на способноста за создавање вредност

КОНКУРЕНТСКИ ФАКТОРИ ВО НАДВОРЕШНОТО ОКРУЖУВАЊЕ

Голем број на фактори како што се добавувачи, конкуренти, дистрибутери, потрошувачи влијаат на способноста на претпријатието да обезбеди влезови од кои се добиваат резултати, тие имаат најнепосреден и најдиректен ефект врз менаџментот. Michael Porter² посочил на пет фактори од кои се создаваат закани за намалување на профитот. Тоа се:



Сл. 1 Michael Porter – овите пет фактори за закани кон претпријатието

Денес, современите менаџери од сите три хиерархиски нивоа, правејќи анализи на работниот процес, се согласуваат и практично ги согледуваат овие наведени фактори, овие индикатори од кои произлегуваат сите можни закани на претпријатието. Од ден на ден се зголемува конкурентноста, создавајќи хипер конкурентност, предизвикана од напредната технологија и променливите барања на потрошувачите. Затоа станува се потешко да се реализира менаџерската функција – планирање. Потребно е „паметно“ избирање, создавање на стратегија според која ќе се води бизнисот, со која би се зголемувал профитот, а би се избегнувале заканите кои се погоре посочени.

Современиот менаџмент под успешна стратегија подразбира:

- » Стратегија со која се намалуваат трошоците
- » Стратегија која доведува до диференцирање на производите кои се произведуваат

¹ Bloisi, W., Cook, C.W. and Hunsaker, P.L. (2006) Management and organizational behaviour, Berkshire, McGraw-Hill. pg 19-20

² Morgan, G. (2006) Images of organization, updated edition, London, Sage.pg 59

Сепак, истражувањата од областа на стратегискиот менаџмент укажуваат на фактот дека не може во ист момент да се користат овие две стратегии во денешнава турбулентна средина. Потребно е континуирано едуцирање и подучување на секторските менаџери од страна на врвните менаџери да се преземаат акции кои ќе бидат препознатливи или по ниските трошоци при нивното извршување, или по големиот број на различни видови производи. Целта е идентична – задоволување на потребите на потрошувачите.³

Стратегијата на користење на ниски трошоци се применува на одредени сегменти од пазарот и се создава препознатливост на одреденото претпријатие како претпријатие со ниски трошоци за тој конкретен сегмент. Истотака, стратегијата за диференцијација опслужува одредени делови или сегменти на пазарот и преку тие диференцирани производи ја гради сопствената препознатливост. Така се создаваат специјализирани производи на специјализирани пазари, од специјализирани претпријатија.

Ова е метод кој го користат малите претпријатија за да можат да ја издржат конкурентноста на поголемите и помоќни претпријатија. Со користење на информатичката технологија се намалуваат трошоците, со за гарантираниот квалитет на производите ги привлекуваат потрошувачите, континуирано се усовршуваат и со својата специјализираност остваруваат висок профит и сигурна позиција на пазарот.

ПОТРЕБА ОД СТРАТЕГИИ ЗА КОРПОРАТИВЕН РАЗВОЈ

Основна задача на менаџментот е остварување профит, кој понатаму, ќе се инвестира во потребни ресурси со кои, во иднина ќе продолжи развојот на претпријатието во целост. Со тоа се отвораат можности за долгорочно планирање, за анализа на работниот процес, за нови производи по мерка на потрошувачите, со што ќе се намалат заканите кои произлегуваат од променливата средина, од пазарот. Главни димензии во корпоративниот план се:

- » Насочување и развивање на една дејност која всушност е потреба за намалување на претпријатието во целост, но со тоа се зголемува извршувањето во таа конкретна дејност;
- » Нагорна и надолна интеграција⁴ со која преку ефективна работа и искористување на сопствените постоечки ресурси расте бизнисот создавајќи нови вредности – нови производи, или усовршувајќи ги досегашните производи. Со вертикалната интеграција има можност за зајакнување на конкурентската предност, но заради зголемување на претпријатието се намалува можноста за флексибилност и брзи промени кои потекнуваат од променливите услови на окружувањето;
- » Видливото зголемување на бизнисот укажува на диверзификација на нови производи, со споделување на синергетските способности и вештини што веќе постојат во одделните производни сектори, со што се овозможува сигурна заштеда и намалување на трошоците;

ЗАКЛУЧОК

Планирањето како менаџерска функција развива стратегии кои водат кон остварување и реализација на организациската визија и мисија. Патот кон тоа

³ Clegg, S., Kornberger, M. and Pitsis, T. (2005) 'Managing and organizations: an introduction to theory and practice', London, Sage, pg.104

⁴ Rumelt, R. P. (2011). Good strategy or bad strategy. Crown Business. str.62

подразбира:

- » Делегирање на одговорност на поедини вработени;
- » Создавање детални, конкретни планови за преземање на акции во корелација со соодветната стратегија;
- » Задолжителна временска рамка и нејзино почитување;
- » Имплементирање на секторските цели и нивна реализација;

Само преку формулирање и имплементирање на еден од видовите на стратегии, претпријатието има одредена насока за раст и развој, само на овој начин можат да станат конкурентни на пазарот.

ПРЕПОРАКИ

Кога ќе биде избрана соодветна стратегија при процесот на планирање, таа треба да биде имплементирана. При имплементацијата можно е видоизменување на стратегиите кои се поврзани меѓу себе, во зависност од промените во турбулентното окружување во кое денешните претпријатија опстојуваат и егзистираат.

За комплементарно практикување на соодветно избрана стратегија, менаџментот на претпријатието врши SWOT анализа од која, понатаму, се согледува потребата од видот и практикување на стратегијата која е во насока на намалување на трошоците или во насока на диференцирање на производите.

За успешно водење на бизнисот, за квалитетен избор на стратегиите, потребна е континуирана едукација, континуирани обуки и тренинзи на сите нивоа на менаџери. Само на тој претпријатието ќе стане продуктивно, лојално и конкурентно на пазарот.

REFERENCES

1. Bloisi, W., Cook, C.W. and Hunsaker, P.L. (2006) Management and organizational behaviour, Berkshire, McGraw-Hill.
2. Clegg, S., Kornberger, M. and Pitsis, T. (2005) 'Managing and organizations: an introduction to theory and practice', London, Sage.
3. Jones G.R., George, J.M., (2008), Contemporary management,, Глобал комуникации, Скопје
4. Morgan, G. (2006) Images of organization, updated edition, London, Sage
5. Rumelt, R. P. (2011). Good strategy or bad strategy. Crown Business.
6. The Institute for Strategy and Competitiveness (ISC), Harvard Business School in Boston, Massachusetts. <http://www.isc.hbs.edu/resources/>